Dr. Selami CİN

GÜVEN İLKESİ BAĞLAMINDA OTONOM ARAÇLARDAN KAYNAKLANAN CEZA SORUMLULUĞU

FİLİZ KİTABEVİ
İSTANBUL
2026

Filiz Kitabevi Basım Yayın Dağıtım
Petrol Ürünleri San. ve Tic. Ltd. Şti.
Genel Yayın No | General Publication Number: 1437
Sertifika no | Certificate Number: 77398

Filiz Kitabevi
Yayın No | Publication Number: 2026/187

Kitap Adı: Güven İlkesi Bağlamında Otonom Araçlardan Kaynaklanan Ceza Sorumluluğu
Book Title: Criminal Liability Arising from Autonomous Vehicles in the Context of the Principle of Trust
ISBN: 978-625-5007-60-5
DOI: doi.org/10.64161/filiz.9786255007605

Yazar(lar) | Author(s): Dr. Selami CİN | orcid.org/0000-0002-7115-2584
Kurum | Institution: Antalya Bilim Üniversitesi | Antalya Bilim University

Konu Kategorisi | Subject Categories: Ceza Hukuku | Criminal Law

Yayın Türü | Publication Type: Kitap | Book - Monograph
Yayın Dili | Language: Türkçe | Turkish
Ebat | Dimensions: 16 x 23 cm
Baskı Sayısı | Edition: 1
Sayfa Sayısı | Pages: 265

Yayım Tarihi | Publication Date: Kasım 2026 | November 2026
Yayım Yeri | Place of Publication: İstanbul, Türkiye
Mizanpaj | Layout: Vildan YAVUZ
Baskı ve Cilt | Printing and Binding: Filiz Kitabevi Basım Yayın Dağıtım Petrol Ürünleri San. ve Tic. Ltd. Şti. (Sertifika no: 77398)

© All rights reserved | Filiz Kitabevi Basım Yayın Dağıtım Petrol Ürünleri San. ve Tic. Ltd. Şti.

Filiz Kitabevi Basım Yayın Dağıtım
Petrol Ürünleri San. ve Tic. Ltd. Şti.
Mollahüsrev Mah. Cemalyener Tosyalı Cad. No: 57A
Vefa-Fatih / İstanbul • Tel: +90 (212) 527 07 18
www.filizkitabevi.com • bilgi@filizkitabevi.com

SUNUŞ

Ceza hukuku dogmatiği, tarihsel gelişimi boyunca failin insan, fiilin iradi bir davranış ve kusurun bireysel bir kınanabilirlik yargısı olduğu öncülleri üzerine inşa edilmiştir. Önceden bilinmeyen verilerden yeni bilgiler türetebilen ve davranışını bu bilgilere göre bağımsız biçimde uyarlayabilen otonom sistemlerin üretimden kullanıma uzanan geniş bir alanda hayatımıza girmesi, bu öncülleri ortadan kaldırmamakla birlikte, onların uygulanmasını son derece güçleştirmektedir. Zira yapay zekâ ile donatılmış bir sistemin dâhil olduğu bir olayda zararlı neticenin gerçekleştiğini tespit etmek çoğu zaman kolaydır; asıl güçlük, tasarımcıdan yazılım geliştiricisine, üreticiden araç sahibine ve kullanıcıya kadar uzanan, öğretide "çok sayıda el sorunu" olarak adlandırılan çok aktörlü bir yapı içinde neticenin hangi kişiye ve hangi özen yükümlülüğünün ihlali nedeniyle isnat edileceğidir. Okuyucunun elindeki eser, bu sorunun ceza hukukunun genel teorisi içinde, özellikle de taksirli sorumluluk alanında nasıl çözülebileceğine dair kapsamlı ve özgün bir cevap teklif etmektedir.

Dr. Selami CİN'in Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalında Doç. Dr. Mahmut KAPLAN danışmanlığında hazırladığı ve 21.07.2025 tarihinde benim de üyesi olduğum jüri önünde savunularak oybirliğiyle kabul edilen doktora tezinden doğan bu çalışma, üç bölümlük sistematik bir kurguya sahiptir. Birinci bölümde otonomi kavramı, yapay zekânın öğrenme yöntemleri ve otonom araçların hukuki statüsüne ilişkin görüşler ele alınmakta; otonom araçların suç genel teorisi ve yaptırım teorisi bakımından fail ve ceza muhatabı olup olamayacakları tartışılmaktadır. Yazar, bilinçten yoksun bu sistemlerin iradi hareket, hukuka aykırılık bilinci ve başka türlü davranabilme imkânı bakımından ceza hukukunun fail kavramını karşılamadığı, dolayısıyla ne denli gelişmiş olurlarsa olsunlar ceza hukuku bakımından birer "araç" niteliği taşıdıkları sonucuna ulaşmaktadır. Elektronik kişilik tartışmalarının cazibesine kapılmayan bu tutum, sorumluluğu makinenin arkasındaki insana yönelten ve ceza hukukunun antropolojik temelini koruyan, kanaatimce isabetli bir dogmatik tercihtir.

Eserin ağırlık merkezini, objektif isnadiyetin bir kriteri olarak güven ilkesinin incelendiği ikinci bölüm oluşturmaktadır. Yazar, karayolu trafiğinde başlangıçta bir "güvensizlik" düşüncesi olarak ortaya çıkan ilkenin tıbbi iş bölümü, ürün sorumluluğu ve yapı işleri gibi ekip hâlinde yürütülen faaliyetlere uzanan dönüşümünü; uygun sebep teorisinden normun koruma amacına, Welzel'in sosyal uygunluk düşüncesinden Stratenwerth'in iş bölümüne dayalı bireysel sorumluluk anlayışına, Roxin ve Jakobs'un rücu yasağı tasavvurlarından Puppe ve Schumann'ın görüşlerine uzanan geniş

bir Alman doktrini zemininde izlemektedir. Ödül teorisi ve tecrübe kuralı teorisini ayrıntılı biçimde eleştirdikten sonra ilkenin birincil ve ikincil sorumluluk alanları üzerinden normatif olarak temellendirilmesi gerektiğini savunan yazar, güvenen kişinin güvenilene yönelik normatif bir beklenti içinde bulunduğu ve bu beklentiyi zayıflatan somut bir durumun mevcut olmadığı hâllerde güven korumasının devreye gireceğini ileri sürmektedir.

Üçüncü bölümde ise bu teorik çerçeve, üreticinin tasarım, üretim, talimat ve ürünü izleme yükümlülükleri ile dikey ve yatay delegasyon ilişkilerine; araç sahibinin talimat, bakım ve işlevsel eksikliklere ilişkin yükümlülüklerine; kullanıcının ise kullanım öncesinde ve kullanım sırasında sistemi devralma, yeniden başlatma ve devre dışı bırakma yükümlülüklerine uygulanmaktadır. Böylece soyut bir dogmatik ilke, otonom sistemlerin dâhil olduğu somut olaylarda sorumluluk alanlarını belirlemeye elverişli işlevsel bir ölçüte dönüştürülmektedir. Çalışmanın önemli bir kısmının TÜBİTAK 2214-A bursuyla Würzburg Üniversitesi'nde, bu alanın önde gelen isimlerinden Prof. Dr. Dr. Eric HILGENDORF'un yanında yürütülmüş olması, eserin kaynak zenginliğine ve karşılaştırmalı derinliğine doğrudan yansımıştır. Yapay zekâ ve otonom sistemlerin ceza sorumluluğu meselesinin Türk ceza hukuku öğretisinde henüz yeni yeni derinleşmekte olduğu bir dönemde, meseleyi spekülatif bir gelecek tasvirine indirgemeden taksir dogmatiğinin sağlam zemininde ele alan bu eserin, akademisyenler kadar hâkim, savcı ve avukatlar için de başvuru kaynağı niteliği taşıyacağı kanaatindeyim. Uzun yıllardır bilişim ceza hukuku ve yapay zekâ hukuku alanında çalışan bir öğretim üyesi olarak, tez sürecine jüri üyesi sıfatıyla tanıklık ettiğim bu çalışmanın kitap olarak hukuk kamuoyunun istifadesine sunulmasından büyük memnuniyet duyuyorum. Titiz çalışma disiplini, yabancı kaynaklara hâkimiyeti ve dogmatik cesaretiyle bu eseri ortaya koyan değerli meslektaşım ve asistanım Dr. Selami CİN'i tebrik ediyor, akademik hayatında nice başarılı çalışmaya imza atmasını diliyorum.

Prof. Dr. Yavuz ERDOĞAN

Antalya, 2026

SUNUŞ

Dr. Selami Cin tarafından doktora tez çalışması kapsamında hazırlanmış olan Güven İlkesi Bağlamında Otonom Araçlardan Kaynaklanan Ceza Sorumluluğu başlıklı bu çalışma teknolojik gelişmelerin ortaya çıkardığı güncel hukuki sorunlar ile maddi ceza hukukunun köklü ve tartışmalı meselelerini bir araya getirmektedir. Yazar, taksir kavramını ve taksirli suçlarda güven ilkesini ayrıntılı biçimde inceleyerek bu konuları otonom araçlar ve yapay zekâ teknolojilerinin ortaya çıkardığı hukuki sorunlarla ilişkilendirmiştir. Bu çerçevede otonom araçlardan kaynaklanan ceza hukuku sorunlarını ele almış, bu araçların neden olduğu neticelerden dolayı kimlerin, hangi koşullarda ceza sorumluluğunun doğabileceğini tartışmış ve Türk ceza hukuku öğretisi bakımından çözüm önerileri geliştirmiştir.

Yazar çalışmasında güven ilkesinin otonom araçlardan kaynaklı ceza hukuku problemlerinde nasıl bir fonksiyon üstleneceğine ilişkin detaylı tartışmalar yapmıştır. Güven ilkesinin karayolu trafiğinden ekip çalışmasına uzanan gelişim süreci ile insan müdahalesinin bulunmadığı veya sınırlı olduğu otonom sürüş süreçlerinde uygulanabilirliği ayrıntılı biçimde analiz edilmiş, bu bağlamda ortaya çıkabilecek sorunlar tespit edilerek çözüm önerileri geliştirilmiştir.

Otonom araçların kendi kendine öğrenme yöntemleri geliştirebilmesi karşısında mukayeseli hukukta kabul edilen üreticinin, araç sahibinin ve kullanıcının sorumluluğunun belirlenmesi güçlenmektedir. Otonom araçların kendilerini güncelleyebilmesi ve öğrenme süreçleri sonucunda davranışlarını değiştirebilmesi, üreticinin, araç sahibinin ve kullanıcının ceza sorumluluğunun belirlenmesini de güçleştirebilmektedir. Dr. Cin, bu son derece önemli ve güncel konuyu ele alarak başarılı bir tez ortaya koymuştur.

Lisans döneminden itibaren birlikte çalıştığımız yazar, danışmanlığımda yüksek lisans öğrenimini tamamlamış ve nihayetinde işbu eseri yine danışmalığımda hazırlayarak başarılı olmuştur. Uzun yıllardır birlikte çalışma imkânına sahip olduğum değerli meslektaşımın tüm bu aşamaları geçerken sergilediği disiplin ve azmin bizzat şahidi olarak bu çalışmasına takdim yazısı yazmaktan bahtiyar olduğumu ifade etmek isterim.

Araştırma görevlisi olarak farklı fakültelerde çalışmış olmasına rağmen her zaman Akdeniz Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ceza ve Ceza Muhakemesi Hukuku Anabilim Dalı'nın bir üyesi gibi fedakârlık göstermiş, kürsümüze katkılar sunmuştur. Bu bağlamda kadirşinaslığı da takdire şayandır.

Dr. Cin, lisans öğrenciliğinden itibaren son derece dürüst, bilim ahlakına sahip ve çalışkan bir meslektaş olarak bu yolda yürümüştür. Eseri bu çalışma ve azmin ürünü

olduğu gibi, çalışmasında yerli ve yabancı literatürü tüketme konusunda hassasiyet göstermiştir. Özellikle Almanca ve İngilizce kaynaklara erişim sağlayan yazar, eserinin Türk hukukuna yönelik olduğunun bilinciyle Türkçe kaynakları ve Türk hukuk uygulamasını da yeterli düzeyde çalışmasına yansıtmıştır. Bu sebeple eser Türk hukuk teorisine ve uygulamasına katkı sağlayacak düzeydedir. Dr. Cin'i bu çalışması için tebrik eder, eserin Türk Hukukuna katkı sunmasını temenni ederim.

Doç. Dr. Mahmut KAPLAN

Antalya, 2026

ÖNSÖZ

"Güven İlkesi Bağlamında Otonom Araçlardan Kaynaklanan Ceza Sorumluluğu" başlıklı bu çalışma, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı Doktora Programı kapsamında doktora tezi olarak hazırlanmış ve 21.07.2025 tarihinde Prof. Dr. Zeynel T. KANGAL, Prof. Dr. Yavuz ERDOĞAN, Doç. Dr. Mahmut KAPLAN, Dr. Öğr. Üyesi R. Barış ATLADI ve Dr. Öğr. Üyesi Hale AKDAĞ YÜKSEL'den oluşan jüri önünde savunularak oybirliği ile kabul edilmiştir.

Teknolojik gelişmelerin insan hayatının hemen her alanında etkisini göstermesi, hukuk düzenini de yeni sorunlarla karşı karşıya bırakmaktadır. Özellikle insan müdahalesinden bağımsız olarak karar verebilme ve hareket edebilme yeteneğine sahip otonom araçların yaygınlaşması, bu araçların faaliyetlerinden kaynaklanan neticeler bakımından ceza sorumluluğunun belirlenmesini güçleştirmektedir. Zira otonom araçların tasarımından üretimine, bakımından kullanımına kadar uzanan süreçte birden fazla kişinin rol alması, meydana gelen neticelerin kime ve hangi koşullarda isnat edilebileceği sorusunu gündeme getirmektedir.

Bu çalışmada söz konusu sorun, ceza hukukunda özellikle taksirli suçlar bakımından önem taşıyan güven ilkesi çerçevesinde ele alınmıştır. Bu doğrultuda öncelikle otonom araçların hukuki statüsü ve cezalandırılabilirliği değerlendirilmiş, ardından güven ilkesinin dogmatik temelleri incelenerek otonom araçların üreticisi, sahibi ve kullanıcısının ceza sorumluluğunun sınırları belirlenmeye çalışılmıştır. Böylece teknolojik gelişmelerin ortaya çıkardığı yeni sorumluluk sorunlarının ceza hukukunun temel ilkeleri çerçevesinde değerlendirilmesine ve bu alandaki tartışmalara katkı sunulması amaçlanmıştır.

Uzun soluklu bir araştırmanın ve yoğun bir emeğin ürünü olan bu çalışmanın hazırlanmasında birçok değerli kişi ve kurumun katkısı bulunmaktadır. Bu nedenle öncelikle danışmanım Doç. Dr. Mahmut KAPLAN'a her aşamada yol gösterici tavsiyeleri ve yönlendirmeleri ile akademik rehberliğinden ötürü teşekkürü bir borç bilirim.

Tez savunmasında jüri başkanlığı görevini üstlenen Prof. Dr. Zeynel T. KANGAL'a çalışmaya yönelik değerli değerlendirme ve önerileri nedeniyle teşekkürlerimi sunarım. Çalışmayı okuyarak önemli katkılarda bulunan ve tavsiyeleriyle çalışmanın daha kapsamlı hale getirilmesinde pay sahibi olan Prof. Dr. Yavuz ERDOĞAN'a teşekkür ederim. Değerli katkıları ve her zaman hissettiğim akademik desteği nedeniyle Dr. Öğr. Üyesi R. Barış ATLADI'ya şükranlarımı sunarım. Ayrıca çalışmaya ilişkin titiz değerlendirmeleri ve yapıcı eleştirileri nedeniyle Dr. Öğr. Üyesi Hale AKDAĞ YÜKSEL'e teşekkür ederim.

Üzerimdeki emekleri için Doç. Dr. İnanç İŞTEN'e, süreç boyunca desteğini esirgemeyen kürsü arkadaşım Arş. Gör. Didem DURMAZ'a teşekkür ederim. Ayrıca

huzurlu bir çalışma ortamı sağlamaları nedeniyle Antalya Bilim Üniversitesi Hukuk Fakültesi dekanı Prof. Dr. Ahmet Nizamettin AKTAY ile dekan yardımcısı Dr. Öğr. Üyesi Kerem ÖZ'e teşekkürlerimi sunarım.

Akademik hayatımın başlangıcından itibaren her anlamda desteğini benden esirgemeyen değerli hocam Doç. Dr. Agâh Kürşat KARAUZ'a; öğrenim hayatımın her aşamasında yanımda olan, yalnızca akademik kişiliğiyle değil, insani nitelikleriyle de kendime örnek aldığım Prof. Dr. Mehmet AKALIN'a içtenlikle teşekkür ederim.

Önemli bir kısmı TÜBİTAK 2214-A Doktora Sırası Yurt Dışı Araştırma Burs Programı kapsamında Almanya'da gerçekleştirilen bu çalışmaya sağladıkları burs desteğinden ötürü TÜBİTAK'a da ayrıca teşekkür ederim.

Almanya'da araştırmalarımı yürütmem için davette bulunarak gerekli imkânları sağlayan, kütüphane ve diğer kaynaklardan yararlanmam konusunda her türlü kolaylığı gösteren, orada bulunduğum süre boyunca çalışmalarımı yakından takip edip sorularımı sabırla yanıtlayan ve akademik birikimiyle çalışmama önemli katkılar sunan Würzburg Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nin değerli hocası Prof. Dr. Dr. Eric HILGENDORF'a teşekkürlerimi sunarım. (Mein besonderer Dank gilt Herrn Prof. Dr. Dr. Eric HILGENDORF von der Juristischen Fakultät der Julius-Maximilians-Universität Würzburg, der mich zur Durchführung meiner Forschungsarbeiten nach Deutschland eingeladen und mir hierfür die erforderlichen Rahmenbedingungen geschaffen hat, mir die Nutzung der Bibliothek und weiterer wissenschaftlicher Ressourcen in jeder Hinsicht erleichtert hat, meine Forschungsarbeiten während meines Aufenthalts aufmerksam begleitet, meine Fragen geduldig beantwortet und durch seine wissenschaftliche Expertise einen wesentlichen Beitrag zu meiner Arbeit geleistet hat.)

Akademik hayatıma yanında araştırma görevlisi olarak başladığım, yaklaşık üç yıl birlikte çalışma imkânı bulduğum merhum hocam Prof. Dr. İbrahim DÜLGER'in benim için yeri daima ayrı olacaktır. Bu süreçte yalnızca akademik bilgi ve tecrübesinden yararlanmakla kalmadım; şahsıma gösterdiği güven, ilgi ve yakınlığı da her zaman hissettim. Birlikte çalışmış olmaktan büyük bir onur duyduğum, yokluğunu derinden hissettiğim kıymetli hocamı, üzerimdeki emekleri ve bana kattıkları için minnet ve rahmetle anıyorum.

Hayatım boyunca sevgi ve desteklerini benden esirgemeyen, bugünlere gelmemde büyük emekleri ve fedakârlıkları bulunan, her koşulda yanımda olduklarını bilmenin güvenini bana yaşatan anneme ve babama ne kadar teşekkür etsem azdır. Varlıklarıyla bana her zaman güç veren, sevinçlerimi ve sıkıntılarımı benimle paylaşan annem Nazmiye CİN'e ve babam Ahmet CİN'e en derin minnetlerimi sunarım. Bu uzun ve yorucu süreçte karşılaştığım her güçlükte yanımda olan, kimi zaman benimle aynı sıkıntıları yaşayan, kimi zaman kendi fedakârlıklarını hiç dile getirmeden sabrı, anlayışı ve sevgisiyle bana güç veren sevgili eşim Irmak Vesile BEKİL CİN'e ise gönülden teşekkür ederim. Onların sevgisi ve manevi desteği olmasaydı bu çalışmanın tamamlanması mümkün olmazdı.

Dr. Selami CİN
Antalya, 2026

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ III
Prof. Dr. Yavuz ERDOĞAN
SUNUŞ V
Doç. Dr. Mahmut KAPLAN
ÖNSÖZ VII
İÇİNDEKİLER IX
KISALTMALAR LİSTESİ XVII

GİRİŞ 1

BİRİNCİ BÖLÜM
OTONOMİ KAVRAMI, OTONOM ARAÇLAR VE YAPAY ZEKÂ, OTONOM ARAÇLARIN KULLANIM ALANLARI, OTONOM ARAÇLARIN HUKUKİ STATÜSÜ, OTONOM ARAÇLARIN CEZALANDIRILABİLİRLİĞİ

1.1. Otonomi Kavramı, Otonom Araçlar ve Yapay Zekâ 3
1.1.1. Otonomi Kavramı 3
1.1.2. Otonom Araçlar 7
1.1.3. Yapay Zekâ 11
1.1.3.1. Yapay Zekâ Kavramı 11
1.1.3.2. Yapay Zekânın Öğrenme Yöntemleri 14
1.1.3.2.1. Makine Öğrenmesi 15
1.1.3.2.1.1. Denetimli Öğrenme 16
1.1.3.2.1.2. Denetimsiz Öğrenme 17
1.1.3.2.1.3. Pekiştirmeli Öğrenme 17
1.1.3.2.2. Derin Öğrenme 18
1.1.3.2.3. Filo Öğrenmesi 19
1.2. Otonom Araçların Kullanım Alanları 19
1.2.1. Zorlu Ortam Koşulları 20

1.2.2. Üretim 21
1.2.3. Hizmet Sektörü 22
1.2.4. Güvenlik 23
1.2.5. Trafik 24
1.3. Otonom Araçların Hukuki Statüsü 25
1.3.1. Otonom Araçların Hukuki Bir Statüye İhtiyacı Olmadığını Savunan Görüşler 26
1.3.1.1. Otonom Araçları Eşya Olarak Değerlendiren Görüş 26
1.3.1.2. Otonom Araçları Köle Olarak Değerlendiren Görüş 27
1.3.1.3. Otonom Araçları Sınırlı Ehliyetsiz Olarak Değerlendiren Görüş 28
1.3.1.4. Otonom Araçları Tam Ehliyetsiz Olarak Değerlendiren Görüş 29
1.3.2. Otonom Araçların Hukuki Bir Statüye İhtiyacı Olduğunu Savunan Görüşler 29
1.3.2.1. Otonom Araçları Tüzel Kişilik Olarak Değerlendiren Görüş 30
1.3.2.2. Otonom Araçları Temsilci Olarak Değerlendiren Görüş 31
1.3.2.3. Otonom Araçları E-Kişi Olarak Değerlendiren Görüş 31
1.4. Otonom Araçların Cezalandırılabilirliği 32
1.4.1. Suç Genel Teorisi Bakımından 33
1.4.1.1. Tipiklik Değerlendirmesi 34
1.4.1.1.1. Tipikliğin Maddi Unsuru Olarak Fiil Bakımından Değerlendirme 34
1.4.1.1.2. Tipikliğin Manevi Unsurları Bakımından Değerlendirme 39
1.4.1.2. Hukuka Aykırılık Değerlendirmesi 42
1.4.1.3. Kusurluluk Değerlendirmesi 43
1.4.1.3.1. Genel Olarak Kusurluluk 43
1.4.1.3.2. Kusurun Ön Şartı Olarak İrade 45
1.4.1.3.3. Mevcut Düzenlemeler Açısından Kusurluluk 46
1.4.1.3.4. Otonom Araçların Kusurluluk Bakımından Değerlendirilmesi 47
1.4.1.3.4.1. Toplumun Üyesi Olarak Otonom Araçlar 47
1.4.1.3.4.2. Otonom Araçların Başka Şekilde Davranabilme Olasılığı 48
1.4.1.4. Değerlendirme 49
1.4.2. Yaptırım Teorisi Bakımından 50
1.4.2.1. Cezanın Amacına İlişkin Teoriler 50
1.4.2.1.1. Mutlak Ceza Teorileri 51

1.4.2.1.2. Nispi Ceza Teorileri 52
1.4.2.1.3. Karma Teori 53
1.4.2.2. Değerlendirme 54
1.5. Görüşümüz 55

İKİNCİ BÖLÜM
TAKSİR KAVRAMI İLE TAKSİRİN HUKUKİ YAPISI, TAKSİRLİ SUÇUN UNSURLARI VE GÜVEN İLKESİ

2.1. Genel Olarak 57
2.2. Taksir Kavramı ve Taksirin Hukuki Yapısı 58
2.2.1. Taksir Kavramı 58
2.2.2. Taksirin Hukuki Yapısı 59
2.2.2.1. Klasik Nedensel Teori 60
2.2.2.2. Neo-klasik Teori 61
2.2.2.3. Modern Teori 61
2.3. Taksirli Suçun Unsurları 62
2.3.1. Taksirli Suçun Tipiklik Unsurları 63
2.3.1.1. Objektif Özen Yükümlülüğüne Aykırılık 63
2.3.1.2. Neticeye Sebebiyet Verilmesi 64
2.3.1.3. Neticenin Objektif Olarak İsnat Edilebilirliği 64
2.4. Objektif İsnadiyet Kriteri Olarak Güven İlkesi 65
2.4.1. Ceza Hukuku'nda Güven İlkesinin Uygulama Alanları 66
2.4.1.1. Karayolu Trafiğinde Güven İlkesi 66
2.4.1.2. Ekip Halinde Yürütülen Faaliyetlerde Güven İlkesi 69
2.4.1.2.1. Tıbbi İş Bölümünde Güven İlkesi 69
2.4.1.2.2. Ürün Sorumluluğunda Güven İlkesi 71
2.4.1.2.3. Yapı İşlerinde Güven İlkesi 72
2.4.1.2.4. Değerlendirme 74
2.4.2. Güven İlkesinin Ceza Hukukundaki Tarihsel Gelişimi 74
2.4.2.1. Güven İlkesi ve Taksirli İş Birliği 74
2.4.2.1.1. Ceza Hukukunun Erken Dönem Öğretisinde Güven İlkesi ve Nedensellik Dogmasının Aşılması 75
2.4.2.1.1.1. Uygun Sebep Teorisi (Adäquanztheorie) 75
2.4.2.1.1.2. Uygun Sebep Teorisinin Güven İlkesi Bakımından Değerlendirilmesi 79

2.4.2.1.2. Güven İlkesi ve Nedenselliğin Farklı Bir Unsuru Olarak Trafikte Gerekli Özenin Somutlaştırılması 81
2.4.2.1.2.1. Güven İlkesi ve Normun Koruma Amacı 82
2.4.2.1.2.2. Özen Yükümlülüğünün Genellemeye Dayalı Olarak Somutlaştırılması 83
2.4.2.1.2.2.1. İsnadiyet Kriteri Olarak Sosyal Biri 84
2.4.2.1.2.2.2. Objektif Amaçlanabilirlik ve Objektif İsnadiyet 85
2.4.2.1.2.2.3. Genellemenin İsnadiyet Modeli Olarak Kabul Edilmesinin Ortaya Çıkardığı Sorunlar 86
2.4.2.1.3. Güven İlkesi ve Welzel'in Sosyal Uygunluğu 87
2.4.2.1.3.1. Final Hareket Kavramında Sosyal Uygunluk 87
2.4.2.1.3.2. Sosyal Uygunluk ve Güven İlkesi 90
2.4.2.1.4. Sorumluluk Alanının Sınırlanması Bakımından Güven İlkesi 91
2.4.2.1.4.1. İş Bölümüne Dayalı Bireysel Sorumluluk Bağlamında Stratenwerth'te Güven İlkesi 91
2.4.2.2. Rücu Yasağı Bağlamında Güven İlkesi ve Üçüncü Kişinin Kasıtlı Hareketi 94
2.4.2.2.1. Güven İlkesinin Bir Türü Olarak Roxin'de Rücu Yasağı 95
2.4.2.2.1.1. Güven İlkesinin Bir Türü Olarak Rücu Yasağı 95
2.4.2.2.1.2. Tespit Edilebilir Olan Bir Suç İşleme Eğilimine Yardım Edilmesi 96
2.4.2.2.1.3. Yardım Nedeniyle Riskteki Artış ve Gündelik Hareketlerin Cezalandırılabilirliği 98
2.4.2.2.1.4. Değerlendirme 99
2.4.2.2.2. Güven İlkesi ve Rücu Yasağı Ayrımı 101
2.4.2.2.2.1. Şekli İştirak Olarak Jakobs'ta Rücu Yasağı 101
2.4.2.2.2.1.1. İsnadiyetin Objektif Kriteri 102
2.4.2.2.2.1.2. Rücu Yasağının Geçerlilik Alanı 103
2.4.2.2.2.1.3. Rücu Yasağını Sınırlandırıcı Bir Kriter Olarak Bağlı İş Bölümü 104
2.4.2.2.2.2. Değerlendirme 105
2.4.2.2.2.2.1. Rücu Yasağına İlişkin Normatif Görüşün Değerlendirilmesi 105
2.4.2.2.2.2.2. Güven İlkesinin Uygulanmasının Ön Şartı Olarak Başkalarının Kurala Aykırı Davranışlarını Telafi Etme Sorumluluğu 106
2.4.2.3. Görüşümüz 109

2.5. Güven İlkesinin Ceza Hukuku Bağlamında Temellendirilmesi 110
2.5.1. Kurallara Uygun Davranmanın Ödülü Olarak Güven İlkesi ve Kişinin Kendi Kurala Aykırı Davranışı Nedeniyle İlkenin Sınırlandırılması 111
2.5.1.1. Kişinin Kendi Hukuka Aykırı Davranışı Nedeniyle Güvenin Korunmaması 111
2.5.1.2. Güven İlkesinin Kurala Uygun Davranış Üzerine Temellendirilmesinin Ortaya Çıkardığı Sorunlar 114
2.5.1.2.1. Netice Sorumluluğu Teorisi Olarak Ödül Teorisi 115
2.5.1.2.2. Kurala Uygun Davranışın Hukuki Bağın Önkoşulu Olarak Ele Alınması 116
2.5.1.3. Kişinin Kendi Kurala Aykırı Davranışının Varlığı Halinde Güven İlkesinin Somutlaştırılmasına Dair Görüşler 118
2.5.1.3.1. Güven İlkesine Dayanarak Sorumluluğun Başkasına Devredilememesi 119
2.5.1.3.1.1. Puppe ve Stratenwerth'te Kişinin Kendi Kurala Aykırı Davranışı Nedeniyle Güvenin Kısıtlanması 119
2.5.1.3.2. Kişinin Kendi Kurala Aykırı Davranışı Halinde Normun Koruma Amacı Teorisi'ne Göre Güvenin Korunması 123
2.5.1.3.2.1. Güven İlkesinin Başkalarının Kendi Sorumluluğu Çerçevesinde Ele Alınması 123
2.5.1.3.3. Üçüncü Kişilerin Ağır Taksirli Davranışlarının İsnadı 129
2.5.1.3.4. Risk Yönetiminin Karşılıklı Normatif Garantisi ve Üçüncü Kişilerin Rol Sınırlarını Aşan Davranışlarına Karşı Güven Koruması 133
2.5.1.3.5. Değerlendirme 137
2.5.1.3.5.1. Güven İlkesinin Dogmatik Fonksiyonu 137
2.5.1.3.5.2. Üçüncü Kişilerin Kurala Aykırı Davranışlarından Kaynaklanan Sorumluluk 138
2.5.1.3.5.2.1. Güven İlkesinin Tipik Uygulama Alanlarında Üçüncü Kişilerin Kurala Aykırı Davranışlarından Kaynaklanan Sorumluluk 138
2.5.1.3.5.2.2. İzin Verilmeyen Riskin Yaratıldığı Durumlarda Üçüncü Kişilerin Kurala Aykırı Davranışlarından Kaynaklanan Sorumluluk 140
2.5.1.3.5.3. Sorumluluğun Ehil Bir Güvenilen Kişi ile Paylaşılması 142
2.5.1.3.5.3.1. Kişinin Kendi Kurala Aykırı Davranışı ve Güvenilen Kişinin Telafi Yükümlülüğü 143
2.5.1.3.5.3.1.1. Karşılıklı Telafi Yükümlülüğü 143

2.5.1.3.5.3.1.2. Genel Yetki Dağılımı Sistemine Göre Telafi Yükümlülüğü 144
2.5.1.3.5.3.2. Kişinin Kendi Sorumluluğu ve Asgari Düzeyde Özen Talebi 145
2.5.1.3.5.3.3. Risk Yönetiminin Bilişsel Güvencesinin Güvenilen Kişi Tarafından Sağlanamaması 149
2.5.2. Tecrübe Kuralı Olarak Güven İlkesi 150
2.5.2.1. Güven Korumasının Temeli Olarak Tecrübeye Dayalı Öngörü 150
2.5.2.2. Güven İlkesinin Bilişsel Yönünün Belirlenmesi 151
2.5.2.2.1. Güven İlkesi ve İnsanın Yapabileceklerinin Sınırları 151
2.5.2.2.1.1. Risk Yönetimine İlişkin Yeterlilik ve Güven Koruması 151
2.5.2.2.1.2. Üçüncü Kişilerin Kurala Aykırı Davranışlarının Tecrübe Kuralları ile İsnadı 153
2.5.2.2.2. Güven İlkesi ve Güvenilen Kişinin Kusurlu Olarak Norma Aykırı Davranması 155
2.5.2.2.2.1. Norm Muhataplarının Ampirik Olarak Kanıtlanmış Norma Uyma Eğilimine Dayalı Güven Koruması 155
2.5.2.2.2.2. Güven İlkesinin Temeli Olarak Ampirik Norm Geçerliliği 156
2.5.2.3. Değerlendirme 157
2.5.3. Güven İlkesinin Normatif Bağlamda Ele Alınması 159
2.5.3.1. Güven İlkesi ve Menfaatlerin Dengelenmesi Teorisi 159
2.5.3.1.1. Güven İlkesi Bağlamında Menfaatlerin Dengelenmesi Düşüncesi 159
2.5.3.1.2. Değerlendirme 162
2.5.3.1.2.1. Güven İlkesi ve Bireysel Hareket Özgürlüğünün Sağlanması 162
2.5.3.1.2.2. Güven İlkesinin İzin Verilen Risk Bağlamında Ele Alınması 164
2.5.3.2. Güven İlkesi ve Bireysel Sorumluluk İlkesi 165
2.5.3.2.1. Öğretide Güven İlkesi ve Bireysel Sorumluluk İlkesi 165
2.5.3.2.1.1. Stratenwerth'te Bireysel Sorumluluk ve Sorumluluk Alanının Sınırlandırılması 165
2.5.3.2.1.2. Schumann'da Başkalarının Haksız Davranışları Nedeniyle Sorumluluk Kriteri Olarak Bireysel Sorumluluk 166

2.5.3.2.2. Güven İlkesi Bağlamında Bireysel Sorumluluk Teorisine İlişkin Görüşler 168
2.5.3.2.2.1. Bireysel Sorumluluk İlkesinin Varsayımsal Yapısı 168
2.5.3.2.2.2. Birincil Sorumluluğun Fiil Hâkimiyetine Dayandırılması Sorunu 169
2.5.3.2.2.3. Başkalarının Kurala Aykırı Davranışlarına İlişkin İkincil Sorumluluğun Temellendirilmesinde Sorumluluk Alanlarının Sınırlandırılmaması 170
2.5.3.2.3. Değerlendirme 171
2.5.3.2.3.1. Başkalarının Kurala Aykırı Davranışları Bakımından İkincil Sorumluluğun Belirlenmesinin Önemi 171
2.5.3.2.3.2. Güven İlkesinin Varsayımsal Olarak Ele Alınmasının Önemi ve Bunun Ortaya Çıkardığı Sorunlar 173
2.5.4. Görüşümüz 174

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
GÜVEN İLKESİ BAĞLAMINDA CEZAİ SORUMLULUĞUN BELİRLENMESİ

3.1. Genel Olarak 177
3.2. Üreticinin Sorumluluğu 179
3.2.1. Genel Olarak Şirket Yöneticilerinin ve Şirket Çalışanlarının Sorumluluğu ve Güven İlkesi 179
3.2.2. Dikey Delegasyon ve Yatay Delegasyon 181
3.2.2.1. Dikey Delegasyon ve Güven İlkesi 182
3.2.2.2. Yatay Delegasyon ve Güven İlkesi 185
3.2.3. Üreticinin Özen Yükümlülüğünün İhlaline Neden Olabilecek Durumlar 187
3.2.3.1. Genel Olarak 187
3.2.3.2. Tasarım Hatası 189
3.2.3.3. Üretim Hatası 192
3.2.3.4. Talimat Hatası 194
3.2.3.5. Ürünü İzleme Yükümlülüğü 196
3.2.3.6. Değerlendirme 199
3.3. Otonom Araç Sahibinin Sorumluluğu 201
3.3.1. Genel Olarak 201

3.3.2. Araç Sahibinin Özen Yükümlülüğünün İhlaline Neden Olabilecek Durumlar 201
3.3.2.1. Genel Olarak 201
3.3.2.2. Talimat Eksikliği 202
3.3.2.3. Bakım Eksikliği 203
3.3.2.4. Aracın İşlevsel Eksikliği 204
3.3.2.5. Değerlendirme 205
3.4. Kullanıcının Sorumluluğu 206
3.4.1. Genel Olarak 206
3.4.1.1. Kullanıcının Otonom Araca Duyduğu Güven 206
3.4.1.2. Kullanıcının Diğer Otonom Araç Kullanıcılarına Duyduğu Güven – Otonom Sürüş Örneği 207
3.4.2. Kullanıcının Özen Yükümlülüğünün İhlaline Neden Olabilecek Durumlar 210
3.4.2.1. Genel Olarak 210
3.4.2.2. Kullanım Öncesi Yükümlülüklerin İhlali 211
3.4.2.2.1. Yazılım Kontrolü Yükümlülüğünün İhlali 212
3.4.2.2.2. Bilgilendirme Yükümlülüğünün İhlali – Hekim Örneği 213
3.4.2.3. Kullanım Sırasındaki Yükümlülüklerin İhlali 213
3.4.2.3.1. Kullanımı Devralma ve/veya Aracı Yeniden Başlatma Talebinin Göz Ardı Edilmesi 214
3.4.2.3.2. Aracın Otonom Sistemlerinin Devre Dışı Bırakılmaması 216
3.4.2.3.3. Sistemin Bilinçli Olarak Devre Dışı Bırakılması 217
3.4.2.4. Değerlendirme 218
3.5. Görüşümüz 219
SONUÇ 221
KAYNAKÇA 225

KISALTMALAR LİSTESİ

AJP/PJA	: Aktuelle Juristische Praxis/Pratique Juridique Actuelle
AÜHFD	: Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
BGH	: Bundesgerichtshof
DAR	: Deutsches Autorecht
DEÜHFD	: Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
DRiZ	: Deutsche Richterzeitung
JR	: Juristische Rundschau
JuS	: Juristische Schulung
JZ	: Jurizten Zeitung
KriPoZ	: Kriminalpolitische Zeitschrift
NJW	: Neue Juristische Wochenschrift
NStZ	: Neue Zeitschrift für Strafrecht
NZV	: Neue Zeitschrift für Verkehrsrecht
NZWiSt	: Neue Zeitschrift für Wirtschafts-Steuer- und Unternehmensstrafrecht
OLG	: Oberlandesgericht
RG	: Reichsgericht
TAAD	: Türkiye Adalet Akademisi Dergisi
TBBD	: Türkiye Barolar Birliği Dergisi
TCK	: Türk Ceza Kanunu
YBHD	: Yıldırım Beyazıt Hukuk Dergisi
YCGK	: Yargıtay Ceza Genel Kurulu
ZIS	: Zeitschrift für Internationale Strafrechtsdogmatik
ZphF	: Zeitschrift für philosophische Forschung
ZStW	: Zeitschrift für die gesamte Strafrechtswissenschaft
ZStW	: Zeitschrift für die gesamte Strafrechtswissenschaft
ZVS	: Zeitschrift für Verkehrssicherheit